

scripsit Sulpitius Severus Dial. 3. in ejus Vita ibi: si quando exorcizandorum Dæmoniorum Martinus operam receperit, neminem manibus atreclabat; & re- fert Morinus in opere de Sacram. Penitentia cit. lib. 6. cap. 7. num. 7. V. Exorcistæ non vagentur in multiloquio, aut supervacaveis, vel curiosis interro- gationibus, præsertim de rebus futuris, & occultis ad suum munus non pertinentibus, ut inculcat Rituale Romanum ubi supr. Vers. Exorcista. VI. Potissimum caveant, ne cum Dæmone jocentur, vel cum eo nugacia misceant colloquia, aut ridiculas confabula- tiones; hostis enim est perfidus, & attentus compe- scere Exorcismos, ac offendere eosdem Exorcistas, ut moritis, ac exemplis demonstrat Delrius Disquis. Magic. dist. lib. 6. q. 3. scilicet. 3. pag. 719. Barboia in cap. Exorcista 23. dist. num. 4. nec non de Jure Eccl. d. lib. 1. cap. 28. num. 19. Et Guacius in Compend. Malefic. lib. 3. pag. 337. VII. Nullam medicinam corporalem præbeant Exorcistæ, aut suadeant obsec- sis, relinquentes hanc Medicis curam, ut expresse vetat Rituale Romanum ubi ante. VIII. Et Ulti- mò caveant à vanagloria, sique Deus benedicendo eorum labores, & Exorcismos, liberari concedat E- nergumens à potestate Diaboli, eidem Deo humil- limas gratias agant; nec aliquam suis meritis, ut insolentia gloriolam tribuant; ad quod servandum, bonum erit, si Exorcistæ legerint Exemplum unius Sancti Viri, qui mirabilis erat in fugandis Dæmoni- bus; sed sentiens se aliquando gloriolæ sensu titil- larum, rogavit Deum, & obtinuit, ut quinque men- sibus torqueretur à Diabolo, ut ex Sulpitio Severo dial. 1. transcribit laudatus Morinus de Penitentia Sa- cram. dist. lib. 6. cap. 7. num. 20. Plura alia moni- ta, & quidem utilia pro hoc ministerio pie, ac fan- ctè gerendo, reperit Exorcistæ apud Sanchez in cit. lib. 2. in Decalog. cap. 42. num. 18.

DECISIO XX.

ARGUMENTUM.

Agitur de Acolythorum Ordine, Etymologia, Ma- teria, Forma, ac Ministeriis, & quoniam Aco- lythi fuerunt figurati in candelabris aureis, in Tabernaculo per Moysen, & in Templo per Sa- lomone positus, differunt de pluribus circa eam- dem candelabra. Cur Hebræi non adhererent in Sacrificiis candelas cereas; hæc autem sint in usu in Ecclesia Catholica? Observationes XIV. circa ministeria Acolythorum. Corollaria duo. An peccent mortaliter Acolythi, qui servant sole- miter in peccato? Et an Ordines minores con- ferri possint extra Missam? Quomodo, & quan- do in Missa?

SUMMARIUM.

- 1 Acolythus Ordo semper fuit, etiam in initio Ecclesie.
- 2 Acolythi etymologia multiplex.
- 3 Cereferarii vocantur Acolythi.
- 4 Corbicularii Clerici qui sunt?
- 5 Candelabrum aureum factum à Moise jussu Dei.
- 6 Eius materia, forma, & ornamenta.
- 7 Talenti unius, ac mino pondus.
- 8 Candelabri Moysi altitudo.
- 9 Lucernæ ejus an in eadem altitudine quales?
- 10 An luceant die, ac nocte?
- 11 Candelabri aurei basis cujus fuerit forma?
- 12 Eiusdem mystica significatio, & Acolythus Or- dinis figura.
- 13 Candelabra aurea septem à Salomone facta.
- 14 An ablata à Nabuchodonosor?
- 15 Candelæ de cera cur non adhibita in templo ab Hebræis.

- 16 Mel cur prohibuit in Sacrificiis Hebræorum.
- 17 Candelæ cereæ usus in Ecclesia ob duas ratio- nes.
- 18 Acolythus Materiam, & Formam duplex, & que?
- 19 An utraq sit de essentia?
- 20 Character in Acolytho quando imprimatur.
- 21 Acolythi officia duo. Et que?
- 22 Lumina cur ab Acolythis portentur?
- 23 Acolythorum circa ministeria observationes qua- tuordecim.
- 24 Acolythi in mortaliter servientes an peccent mor- taliter?
- 25 Minores Ordines an possint conferri extra Mis- sam? Et quomodo, & quando si dentur in Missa?

Acolythatus Ordo quartus est inter minores, de quo in presenti est nobis agendum; quem in primitiva Ecclesia usitatum fuisse, & subsequentibus omnibus sæculis in Ecclesia Latina dubitari non pos- sumus, attentis testimonio Conciliorum, & SS. Pa- trum jam antea adductis, & præcipue Decif. VI. num. 42. & 43. nec non Decif. XVII. num. 12. & 13. quibus adimplatur Menardus in Sacram. S. Greg. Pape pag. 279. hæc dicens: Acolythorum mentio est apud S. Cyprianum Episc. 55. & in Epistola Cornelii Papa, quæ est ad Fabium Episcopum Antiochenum apud Eusebium Hist. Eccles. lib. 6. cap. 31. Fuit autem electus Papa S. Cornelius Anno 254. S. Cy- prianus verò factus fuit Episcopus Carthagenis paulò ante, idest Anno 250. & de ordinatione A- colythorum loquitur Concilium Carthagenicè IV. can. 6. celebratum Anno 398. & omnes Rituales libri vetustissimi, quos transcripsit Morinus de Sacri- Ordine. part. 2. à pag. 211. & seqq. qui alios Patres Græcos allegat part. 3. Exercit. 14. cap. 2. in quo- rum dictis est expressè non sint Acolythi nominati, habentur tamen in ipsis sub nomine Ministrorum. Cæterùm pro majori intelligentia hujus Ordinis vi- debimus quinque.

1. Acolythorum quæ sit Etymologia, & quot no- minibus in Ecclesia fuerint occupati?
  2. Quid, & quale fuerit Candelabrum Moysi positum in Tabernaculo?
  3. Quot, & qualia Candelabra sint posita à Sa- lomone intra Sancta Sanctorum?
  4. Quæ sit Materia, & forma Acolythatus?
  5. Quæ, & quot sint officia Acolythorum?
- Quo ad Primum, Non unica est Acolythi vocis Etymologia, nec unicum nomen; siquidem 1. Aco- lythus dicitur ex verbo græco *ακόλυθος*, idest *prohibe- tus*, & ex negativa particula *ἀ* anteposita, quæ si- gnificat non prohibe, & ex utraque formatur supra- dictum nomen *ακόλυθος*, idest *Non prohibitus*, quia initiatus hoc ordine non prohibetur Sacrificio in- teresse, imò est obligatus, quæ essentialia sunt Sa- crificii, nempe Panem, Vinum, & Aquam præ- parare. Magius in Hierolexic. Verb. *ακόλυθος*. 2. Eius Etymon etiam deducitur à Verbo *ἀκόλυθος* quod significat *sequi*; nam Acolythorum officium est sequi Diaconum cum cereis accensis, quando ac- cedit ad canendum Evangelium. Menardus ubi ante d. pag. 279. Lin. 11. v. *ακόλυθος*, ubi ex Hely- chio, & Glossis antiquis ait, quod Acolythus in- terpretatur, *sequutor, pedisequus, consequens, iter faciens retro, junior Sacerdos*, habita scilicet relatio- ne ad obligationem inferiendi Diaconis, ac Sub- diaconis in Missa. 3. Hinc Acolythi à prædicto Of- ficio deferendi cereos accensos antiquitatis dicebantur etiam Cereferarii, ut scribit Eminent. Card. Baronius ad Annum Christi 44. num. 80. his verbis: *Cum enim ab ipso veterum nostrarum initio Ordinem fuisse constet in Ecclesia Cereferariorum Clericorum, qui & Acolythi dicebantur, cujus, ut diximus, mentio est apud Cypria- num,*

num, Cornelium Papam, Eusebium, Romanum Con- ciliium sub Silvestro, nec non Synodum quartam Car- thaginensem, quorum eo Ordine initiatorum Clericorum muneri erat ad Sacram. Ministeriorum pompam ferre accensos Cereos. Hinc Scriptores Sacrorum Rituum vocant Acolythos Cereferarios, ut videre est apud Bauldry in Cerem. cap. 14. art. 1. & seqq. apud Cas- staldum lib. 1. Scilicet. 4. cap. 14. & apud Bissum in Hierurg. Verb. *ακόλυθος* num. 90. 4. In quibusdam Gal- liae Ecclesiis Acolythi vocantur etiam *Corbicula- rii*, à Rochetto, quod induunt, quod Galli *Cor- bulam* vocant, ut notat Magrius in Verb. *Corbicu- larius*. Est autem Rochettum illud Cotta cum ma- nicis, quam deferunt Acolythi in forma Rocheti etiam apud Regulares, dum inferiunt Missæ, & portant Cereferaria, ut subdit Magrius *ibidem*; addens in Verb. *Passio* quod in Andegavensi Eccle- sia (quæ est in Gallia, vulgò *Nois*) in die Paschæ duo Corbicularii, idest Acolythi induit Rochetto, & Dalmaticis, ac velato capite representantes mu- lieres euntes ad monumentum Domini, vadunt ad Capellam, in qua servatur SS. Eucharistia, ubi duo Sacerdotes cum pivialibus eos interrogant canten- tes: *Quæ queritis?* Respondent Corbicularii: *JE- SUM Nazarenum Crucifixum.* Replicant Sacerdo- tes: *Non est hic: Surrexit, sicut prædixit.* It. *nun- tiatæ discipulis &c.* Et statim prædicti Corbicularii vadunt in Choro, & referunt Episcopo, ac Cano- nicis: *Surrexit Dominus, Alleluia!* & statim can- tur folemniter *Te Deum laudamus* à Choro. Hæc sunt signa pietatis, & devotionis qua pollebant pri- mitivi Christiani. Igitur Acolythi Etymologia cum deducatur à ministerio, quod ipsi præstant in Eccle- sia serviendo in Sacrificio Missæ, & divinis officiis, ac ministrando Diaconis, & Subdiaconis, hinc est quod à vetustissimis Patribus, etiam Græcis voca- bantur *Ministri*, ac *Ministrantes*, & sub hoc no- mine Acolythos significabant, ut ostendimus d. Decif. VI. num. 43. etiam apud Latinos Cereferarii, ut plurimum nominarentur, ab officio deferendi can- delabra cum cereis accensis in Horis Canonicis, & in Missa.

Quoad Secundum: Quando Deus præcepit Moyfi fabricare Tabernaculum portatile, quod deserviret pro Templo, in quo sibi Divinus cultus ab Hebræis præstaretur, ut demonstravi in Decisionibus de Sa- crific. Missæ Decif. XII. num. 14. mandavit etiam eidem Moyfi, ut faceret Candelabrum Aureum ad sustentandas septem lucernas ardentes, & reponendum in eodem Tabernaculo penes mensam panum propo- sitionis, ut legitur in Exodo cap. 25. Vers. 31. ubi hæc verba: *Facies & Candelabrum ductile de auro mundif- simo, hastile ejus, & calamos scyphos, & spherulas, ac illa ex ipso procedentia.* Circa hoc Candelabrum plura notant Interpretes Scripturæ Sacræ, adver- tentes, quod alia de eo certa habentur; alia autem sunt incerta provenientia ex assertionibus Scribentium, & præcipue Josephi Flavii in Libr. Antiquit. Judaicæ. Certa sunt, quod hoc Candelabrum erat totum de auro purissimo, erat ductile, non fissum, sed mallea- tione productum, ac efformatum. Constabat Hastile, in cujus superiori parte egrediebantur sex calami, seu rami, qui affurgebant quasi semicirculi, & in eorum summitate ponebantur lucernæ: ita ut hæc se- ptem forent, addita una in summitate hastilis, seu fistulis ejusdem Candelabri. Calami erant triplici, Hastile verò quadruplici ordine Scyphorum, Spherula- rum, sive globulorum, ac illorum, vicissim sibi suc- cedentium ornati, quæ quidem ornamenta terna erant in calamis, quædrina in hastile. Lucernæ prædictæ illuminebant locum Sanctum Tabernaculi, Altare thymiamatis, & mensam panum propositionis. Penes Candelabrum erant emunctoria, ac vasa pariter au- rea, in quibus ea, quæ de lucernis emuncta erant, ex- tinguebantur. Pondus totius Candelabri cum illidem

emunctoriis, ac vasibus erat unius talenti auri. Talentum unum pendebat minas centum; una mina faciebat triginta uncias, idcirco Candelabrum ipsum constabat tribus millibus uncias auri; & hæc omnia tamquam certa, & in sacro textu expressa concor- diter notant Saliarius ad Annum Mundi 2544. à n. 446. Torriellus ad eundem Annum n. 72. & Cornel. à Lapi- dein Exod. d. cap. 25. n. 31.

Incerta de eodem Candelabro, & quæ sub dispu- tatione remanent apud scriptores, sunt sequentia. 1. Cujus altitudinis esset ipsum Candelabrum? Varii varia dicunt: sed verior est opinio, quod non ef- fet altius Altari, seu Mensa propositionis panum præter cubitum; tum quia cum esset ordinatum, ut illu- minaret idem Altare, & Mensam, lucernæ stantes in summitate Candelabri, opus erat, ne essent altiores valde; sed quantum solet esse lucerna, cum Do- minus cenat, in mensa existens: tum etiam quia cooperatoria, & pelles, quibus tegebatur Taberna- culum, & de quibus dixi de Sacrif. Missæ, eadem Decif. 12. num. 14. non erant multum elevata: idè non à summo lucernarum deturparentur, fas erat, eas ef- fect demissas, nec nimis exurgere in altum. Ita Tor- niellus d. Anno Mundi 2544. num. 72. 2. Disputant DD. an omnes lucernæ essent æqualiter altæ simul cum illa, quæ erat in summitate hastilis? Affirmat Cornelius à Lapide d. cap. 25. in Exod. Vers. 31. Ne- gant alii, autantes lucernam hastilis fuisse cæteri eminentiorem; & hæc mihi videtur opinio veri- similior, quia pulchrior est aspectus lucernarum, si plures luceant per gyrum, & quæ in medio est, emineat aliis; præterquamquod, ajunt, septem il- las lucernas representare septem planetas, inter quos Sol medius inter alios supereminet majestate, ac splendore. 3. Querunt DD. an prædictæ septem lu- cernæ aurei hujus Candelabri lucerent tantum in nocte, ac die? Cajetanum contendit, eas luxisse per- petuò, diu, nocteque, ex cap. 27. Exod. Vers. 20. ubi præcipitur filiis Israel dare oleum Levitis, ut ardeat lucerna semper in Tabernaculo testimonii. Si, semper: Ergo nocte, ac die; præterea illius Cande- labri lucernæ accendebantur, ut lumen darent in loco Sancto, qui carebat fenestris. Ergo nocte, ac die. Imò magis die, quia tunc fiebat Sacrificium thymiamatis, ac panum azymorum, de nocte au- tem ibi nulla actio, nullum Ministerium. Ita etiam sentit Lippomanus in Exod. cap. 27. Josephus lib. 3. Antiquit. cap. 9. tenuit, quod medietas earumdem lu- cernarum luceret in die; alia medietas in nocte. Abulensis, Sa, Vatablus, Oleaster, & alii, quos citat, & sequitur Saliarius ad d. Annum M. 2544. num. 461. tenent, quod nocte tantum ardeant; idque probant ex textu Exod. d. cap. 27. in fin. ubi Deus lo- quens de iisdem lucernis, ait, & collocabunt eam Aaron, & filii ejus, ut usque mane luceat coram Domi- no. Si usque mane luceat ardeat debebant: ergo non facto mane. Alia argumenta adducit Saliarius ibi- dem videnda. 4. Altercantur Interpretes circa basim hujus Candelabri? Alii enim unicam, nempe ro- tundam, fuisse arbitrantur, prout esse videmus no- stris temporibus plurimum ex Auricalcho Candelabro- rum. Alii, quod fuerit gemina ajunt, ex Candelabro quod post destructam Jerusalem Titus in triumphum duxit, in quo basis erat biceps, habens marinos equos duos in pisceum delinquentes. Alii, dant ei formam triangularem, ut nunc faciunt periti artifices in Candelabris argenteis. Alii tandem quadrangularem ad majus ejusdem basis robur in firmitate Candelabri tuenda; & de his omnibus differunt Torriellus, & Saliarius ad d. Annum M. 2544. ille sub num. 72. ille sub num. 447. Ultimò percurantur DD. mysticam illius aurei Candelabri ornamentorumque ejus significationem. Plura dicit Cornelius à Lapi- de d. cap. 25. Exod. sub Vers. 31. Sed ex eis fuisse figuratum Acolythatus Ordinem, ob officium

incumbens Acolythis deferendi lumina in Sacrificio aduertunt Alcuinus de Div. Offic. in cap. de Eccl. Ord. Durandus in Rat. Divin. Offic. lib. 2. cap. 7. & Biffius in Hierurg. Verb. Acolythi num. 218. §. 1. Potro subdit Torriellus d. num. 72. significasse eos, qui in Sancta Dei Ecclesia ceteris vel dignitate, vel evangelizandi munere præfulgent: Etenim (ait) *lilia Symbolum sunt castitatis, & innocentie; spherula verò perfectionis: Scyphi autem bene possunt aquam Sapientie Salutaris, ac vinum doctrine spiritualis significare: quemadmodum certum est, septem lucernas fuisse typum septem donorum Spiritus Sancti, quæ in Sanctis Præfulsibus, ac Verbi Dei Prædicatoribus potissimum præfulgere debent: qui etiam tamquam in oculis omnium positi, magis studere tenentur, castitate, & innocentiam, & super omnia charitatem (quæ est vinculum perfectionis) in auro purissimo, ex quo totum factum est Candelabrum, præfiguratum, scilicet; ut non solum per doctrinam ceteris propinatum lucere; sed & bonis vitæ exemplis cunctos edificare valeant.*

Quò ad Tertium, Respondet Cornelius à Lapide Comment. in 3. Reg. cap. 7. vers. 49. quòd etsi Moyses fecerit unicum Candelabrum aureum habens septem calamos, & totidem lucernas, Salomon tamen fabricato Templo, non unum tantum, sed decem formavit Candelabra aurea, prout testatur Scriptura Sacra d. vers. 49. his verbis: *Fecitque Salomon omnia vasa in domo Domini, Altare aureum, & mensam, super quam ponerentur panes propositionis, auream: & Candelabra aurea, quinquè ad dexteram, & quinquè ad sinistram contra oraculum ex auro purissimo: & quasi liliæ flores, & lucernas desuper aureas.* Circa hæc decem Salomonis Candelabra aurea quæ tunc expositores Sacri, an deprædata fuerint à Nabuchodonosor Rege Babylonis quando Jerusalem devastavit, Templum incendit, populumque Judaicum in captivitatem duxit Anno M. 3447. vel potius ante Urbis direptionem fuerint subitus terram occultata una cum Arca fœderis, & aliis vasibus aureis ejusdem Templi per Levitas, & Sacerdotes, hortante, & præmonente Jeremia propheta. Sallianus ad Annum M. 3446. num. 29. allegat Josephum Hebræum lib. 10. Antiquit. cap. 11. expresse scribentem, mentas aureas, atque Candelabra, cum columnis æneis à Chaldæis fuisse sublata. Torriellus opinatur, ea fuisse abscondita, & non ablata. Sallianus nec abscondita, neque ablata, quia, ait, non multum ante excidium Urbis Jerusalem à Chaldæis factum, Sefac Rex Aegypti, quinto Roboani anno, deprædatus fuerat thesaurum Templi, & omnia vasa aurea, ut habetur 3. Reg. 14. 25. nec credibile est, deinde tot mentas aureas, & Candelabra de auro purissimo fuisse iterum facta, & in Templo reposita.

Sed hic interrogabit aliquis: Quæ de causâ in Templo Hebræorum, & super his Candelabris aureis impositæ erant lucernæ, quæ ex oleo lucentes, non autem candelæ, ut sit temporibus nostris? Respondetur, proscriptas fuisse candelas in hebraico Templo, quia earum materia, quæ cera est, deducitur ex melle apum; prohibuerat autem Dominus Hebræis, Ne quaquam fermenti, aut mellis adoleretur in Sacrificio. Levitic. 2. 11. Hujus prohibitionis plures mysticas causas recenset Cornelius à Lapide ibidem, sed una allegorica est, ut significaretur in Sacrificio Crucis Christi omne mel, id est omnis suavitas, & consolatio defutura: altera Tropologica, ut sciremus à Sacerdote abesse debere mel, id est voluptates carnales; & intervenire poenitentiam, juxta illud, Sacrificium Deo Spiritus contribulatus. Psal. 50. 19. Igitur quia mel, & cera fraternizabant, & ex eodem fonte fuebant, cerei, ac candelæ ex cera non adhibebantur ad illuminandum Templum Hebræorum, sed earum vice lucernæ ex oleo, quod est Symbolum chari-

tatis. Ita Episcopus Aretius lib. 5. Impres. 139. n. 2. In Ecclesia verò Catholica candelarum ex cera, ce- reorumque usus semper fuit ob duas rationes, mysticam unam, moralem alteram. Ratio Mystica est, quia, cera, quam apes gignunt sine commixtione, seu concubitu, denotat carnem Christi assumptam de Virgine MARIA sine operâ viri ex virtute Spiritus Sancti. Elychnium autem candelæ vulgò il pavero (de quo Ferrarius de Orig. Lingue Italice Verb. Pavero) intra ceram latens significat animam ipsius CHRISTI in carne latentem. Ignis verò, seu flamma, quæ candelâ accensa ardet innuit Divinitatem ipsius Verbi Incarnati; siquidem Deus noster Ignis consumens est. Deut. 4. 24. Ita pluribus DD. antiquis citatis Quartus de Benedictionib. tit. 2. Sect. 6. Præclud. 2. Causa Moralis est; ut Sacerdotes novi testamenti, quorum munus est Sacrificare, dicant à candelis cereis, quæ ut dictum est, elaboratæ sunt à castis Apibus, fervare se innoxios ab omni labe carnali, & idè candelæ debent esse ex cera, & non de sevo, ne aliquid carneum sit in Sacerdote, sed tamquam ceram habeat cor liquescens ad pietatem, & tamquam candelam ceream argenteum inclinatum ad charitatem, ut per bona opera, & exempla verificetur in illo, quòd præcepit Dominus: *Sic lucet lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in calicibus, Matth. 5. 16.* Ita Mendezius in Bran. Haymanot, seu In Lucò fidei lib. 11. cap. 2. num. 4. His addi potest conferre ad majorem munditiam Altarium, quòd lumina in eis ardentia sint ex cera, non ex oleo, ob periculum effusionis. Cereæ candelæ pro Divino Cultu consumi probavit Deus sibi gratum esse miraculis multis; & prodigia plurima narravit à Bagata de cereis miraculose ardentibus coram Saceris Imaginibus; & Altaribus, eorumque laudes referunt à Serlago tom. 2. in Cantie. Vestig. 13. Exposit. Didascalie. Sect. 1. num. 24. Idem Bagata tom. 2. lib. 5. cap. 2. §. 12. & 13.

Quò ad Quartum, Materia, ac Forma Acolythis Ordinis, (cujus figuram gessit Candelabrum aureum Moysis, & alia, de quibus hucusque locuti sumus) duplex utraque est; siquidem duæ dantur res tangendæ Acolytho, dum ordinatur, nempe Candelabrum cum cereo, & Urceolus vacuus. cap. Acolythus, 23. dist. quod est desumptum ex Concilio Carthaginiensi IV. celebrato, ut sæpè dictum est, Anno 398. & cap. Perleat, 25. dist. in quo sic legitur: *Ad Acolythum pertinet preparatio luminis: in Sacario: ipse cereum portat: ipse suggesta pro Eucharistia, Calices Subdiaconi preparat.* Forma pariter est duplex: una consistit in Verbis, quæ profert Episcopus, dum dat Candelabrum cum cereo eidem Acolytho tangendum, nempe: *Accipe Ceroferarium cum Cereò, ut scias te ad accendenda Ecclesie lumina mancipari in nomine Domini.* Altera, cum eidem exhibet Urceolum, videlicet in illis verbis: *Accipe urceolos ad suggerendum vinum, & aquam in Eucharistiam Sanguinis Christi in nomine Domini.* Et est mirabile, ac notandum dignum, quod in septemdecim Ritualibus vetustissimis, quos ponit Morinus de Sac. Ordin. d. part. 2. à pag. 210. & sequ. incipiendo à prædicto Concilio Carthaginiensi IV. de Anno 398. & profequendo per subsequentia secula usque ad Pontificale Romanum sub Gregorio XIII. de Anno 1575. semper leguntur eadem materia, & eadem formarum verba; est prædicti Ritualis libri extrañt sint ex variis Episcopopatibus, Monasteriis, & Ecclesiis Cathedralibus Ecclesiis Occidentalis. De iisdem materiis, & formis testantur Theologi de Ordine Acolythis scribentes, inter quos Brognolus in Specul. Cleric. trañt. 16. cap. 7. refol. 1. Salmanticensis de Sac. Ord. trañt. 8. cap. 3. num. 16. & alii plurimi, quos allegat Barbosa de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 38. num. 9. & 10. quibus adde Eminent. Card.

Card. de Lauræa disp. 5. de Sac. Ord. art. 5. per totum.

Hic autem ab iisdem Doctores duo excitantur dubia. Unum est, an utraque Materia sit de essentia hujus Ordinis, vel una tantum? Nonnulli arbitrati sunt, solum Candelabrum cum Cereò traditionem esse materiam hujus Ordinis necessariam, & idè Acolythos vocari Ceroferarios ab officio deferendi in Missa Candelabrum ipsum. Ita S. Bonaventura in 4. dist. 24. part. 2. dub. 5. & Angelus in Summa Verb. Ordo. Alii verò volunt traditionem Urceoli esse essentialem materiam. Ita Durandus in ead. dist. 24. & Sanch. in consil. Moral. lib. 7. cap. 1. dub. 12. n. 8. Porro D. Thomas in 4. dist. 24. q. 2. art. 2. docet utramque materiam, & formam esse de essentia hujus Ordinis; & ita tenent Marchinus trañt. 2. p. 5. c. 2. Avertit. 4. & alii, quoscitant, & sequuntur Salmanticensis d. c. 3. n. 17. Alterum dubium est, in cujus rei traditione imprimatur character hujus Ordinis in anima Acolythi? Et communis Theologorum, & Canonistarum responsio est, quòd imprimatur, cum traditur Urceoli, ea ratione, quia quando aliquis Ordo duplicem habet materiam, & formam, character imprimatur in traditione illius materiae, quæ principalior est, & immediatius Eucharistiae deservit. Sed talis est traditio Urceoli. Ita S. Thomas, Bonacia, & Sanch. apud Salmanticensis d. num. 17. in fine; quibus adhæret Fagnanus in cap. Cum venisset, num. 63. de Sac. Univ. tom. 1.

Quò ad ultimum, Duo sunt officia præcipua Acolythorum; videlicet deferendi Ceroferaria cum candelis accensis in Missa, & quando cantatur Evangelium; nec non suggerendi Subdiacono urceolos cum vino, & aqua, ut ipse cum Diacono illud, & illam insundant in Calicem pro consecrando Sanguine Christi in Sacrificio. c. Cleros §. fin. 23. dist. 6. Acolythus 23. dist. c. Perleat, 25. dist. Gonzalez in Comment. ad c. Officium, n. 3. de Offic. Archid. tom. 1. Fornarius de Ordine c. 7. n. 5. Gobatus eod. trañt. 8. n. 70. Salmanticensis d. c. 3. n. 16. & ex Jurisf. Petr. Gregor. Tolofanus in Synagm. Jur. lib. 16. c. 6. ubi ait, Acolythos deferre lumina non quidem ad effundendum tenebras, sed ut lumine materiali significant lumen illud æternum, qui venit in hunc mundum, ut testimonium perhiberet de lumine, & illuminaret omnem hominem. Ex Scholasticis autem, & Canonistis simul, Eminentiſſ. Card. de Lauræa in Epitome Canonum. Verb. Acolythus, ubi uterius addidit, Acolythum portare lumen in Ecclesia in signum lætitiæ. Hæc duo sunt verè, & propriè officia Acolythorum; verum quia pro eorum perfecto exercitio plura sunt observanda, quæ notantur à Magistris Caremoniarum infra citandis, idè placuit sequentes observationes transcribere, à quarum lectione qui ordinati fuerint Acolythi discant bene, ac laudabiliter officium suum in Ecclesia exercere.

I. Acolythi, seu Ceroferarii servientes in Missa, seu Vesperis sint parati statuta, quantum fieri potest, ut æqualia in motu sint Candelabra. II. In deferendis Candelabris hanc ferent regulam, ut qui est à dextris tenet sinistra pedem, dextera verò nodum medium Candelabri; qui autem est à sinistris, dextera tenet pedem; sinistra autem, nodum medium Candelabri. III. Acolythi, dum celebrans cum Diacono, & Subdiacono sedet, regulariter stare debent apud Credentiam; si tamen effer consuetudo, quòd federet, tunc sedant super infimum gradum Altaris ad latus Epistolæ versus faciem ad Celebrantem. Vel poterunt sedere in quo humiliori scanno nudo apud Credentiam ad hoc præparato. Ad Epistolam verò, & Graduale nequam sedent, etiamſi Celebrans sederet, IV. In Vesperis Acolythi portant Candelabra cum candelis accensis, præcedentes Sacerdotem, Diaconum,

dum hi exeunt de Sacrificia, & vadunt ad Altare: ubi cum pervenerint, facta genuflexione Altari, Candelabra deponunt super angulos posteriores Credentiæ. V. Ante Capitulum sumunt Candelabra, & cum eis accedunt ad sedem Celebrantis, facta debita reverentia Altari, ac ipsi Celebranti, coram quo stant, donec legat Capitulum. IV. Finito Magnificat, accipiunt iterum Candelabra, & cum illis ad sedem celebrantis vadunt, & finita oratione, vel orationibus comitantur Diaconum, & Subdiaconum ad gradus Altaris cantanturos Benedicamus Domino, & recitata per celebrantem ultima ratione post Salvè Regina, vel aliam Antiphonam Deiparæ pro tempore, eodem ordine, quo venerunt, revertuntur ante Celebrantem, & ministros in Sacrificiam. VII. In Missa solemnè, dum Celebrans facit confessionem, Acolythi, (depositis prius candelabris super Credentiam, ut dictum est,) genuflexunt, & ipsi apud Credentiam: confessione finita, surgunt, & stant apud eandem. Dum cantatur Gloria, vel stant, vel sedente Celebrante, & ipsi sedent, ut supra dictum est; sed prius elevat aliquantum planetam, & dalmaticas celebrantium à retro ubi sunt, scilicet. VIII. Præparet Acolythus Missale porrigendum Subdiacono cantaturo Epistolam; & ab eodem illud recipiat, ea finita, & post osculatum manum Celebrantis, dabit, postea idem Missale Diacono, qui ipsum posturus est super Altare, donec Celebrans ponat incensum in Thuribulo, & det eidem Diacono benedictionem. IX. Ad Evangelium stent Acolythi unus ad dexteram, & alter ad sinistram Subdiaconi tenentis Missale, donec Diaconus cantat Evangelium, cum Candelabra, & Candelis accensis, in æquali altitudine; & finito Evangelio, ea deserunt ad Credentiam, cum genuerentiam facientes in medio Altaris ante gradus, dum transeunt, in tanta distantia, ut Diaconum incensantem Sacerdotem, non impediunt. X. Dum cantatur Symbolum, vel stent, vel sedant Acolythi, ut dictum est, sed genuflexunt, dum cantatur versus Et Incarnatus est; & eo finito, habeant paratam buriam cum corporali exhibendam Diacono, ut illud explicet in medio Mensæ. XI. Completo Symbolo ponant velum longum in humeros Subdiaconi, (ab eodem illud ablatum ad sinem Pater noster) & dent ei Calicem cum Parena, & Hostia deferendum in Altare; deinde iidem Acolythi dent ministris paratis ampullas cum vino, & aqua, ut illud, & illam fundant in Calice, & ab iisdem illas recipientes deferendas ad Credentiam; & notent ipsi Acolythi, quòd neque osculari debent ampullas, neque manum Subdiaconi, aut Diaconi; siquidem res, & manus osculatur solummodò, quando celebranti porrigitur ex Gavanto tom. 1. part. 2. tit. 7. n. 9. & ex Biffio Verb. Acolythi n. 103. XII. Completa incensatione oblatarium, & cum ipse Celebrans fuerit à Diacono incensatus, duo Acolythi debent ministrare aquam eidem celebranti ad lavandas manus; unus scilicet eam insundendo; alter verò mappulam ad absorbendos digitos Celebranti, cum debita reverentia, porrigendo; & caveantque ne aquam pelviscæ in pavimento penes Altare proficiant, nam vel in aliquo catino, vel alio loco honesto est projicienda. XIII. Intorticia accensa deferant Acolythi ad elevationem, genuflexentes utroque genu vel ante infimum gradum Altaris cum debita distantia, vel duo in cornu Evangelii, duo autem in cornu Epistolæ facie ad invicem versus. Si intorticia magna sunt valde, ea tenent recta ad reverentia pavimento. Si valde magna non sunt, dum elevatur Hostia, & Calix, & ipsi eadem aliquatenus elevant. Completa elevatione Calicis, surgunt, & deferunt intorticia in Sacrificiam, nisi Missa esset pro defunctis, vel nisi faciendâ esset communio Cleri, vel populi post Communionem Sacerdotis; tunc enim stant

de bent sic genuflexi cum intorticiis, donec finita sit Communio. XIV. Ad Communionem celebrantis Acolythus iterum deferat ampullas cum vino, & aqua ad Altare, eas porrigens Subdiacono pro purificatione Sacerdotis, & exinde eas deferat ad Credentiam, nulla facta genuflexione, sed tantum debita cum reverentia. XV. Dum celebrans daturus est benedictionem, Acolythus genuflectat apud Credentiam, & eam devotè recipiunt, deinde surgunt, & sumunt de Credentia candelabra cum candelis accensis, & procedunt ad Altare, atque ante infimum illius gradum se locant, hinc inde omnium postremi; & cum Celebrans finierit Evangelium, facta genuflexione redeunt ad Sacrificium, ordine quo venerant, scilicet præcedentes Celebrantem, Diaconum, & Subdiaconum, ac alios Ministros paratos. Hæc pauca scripsisse sufficiat, pro aliqua instructione Acolythorum in eorum ministerio, qui multo plura scitu necessaria reperient apud Gavantium in Rubr. Missal. tom. 1. part. 2. Michaelem Baudry in Manuali Sacram. Cerem. part. 1. cap. 14. Andream Castaldum in Praxi Ceremon. lib. 1. scilicet 3. cap. 8. & scilicet 5. per totam, in qua agit de Acolythi servitibus Episcopo celebranti. Et apud P. D. Bernardum Biffum Monachum Congregationis Cassinensis S. Benedicti, in recenti eruditissima sua Hierurgia, Rei scilicet Divinæ peractione, in Verb. Acolythi, & in V. Ceroferarii; ubi cumulat, quæ ad hujus Acolythatus Ordinis officium spectant.

Duo Corollaria nec omittenda, nec ignoranda veniunt. Unum est, an Acolythi, qui officium suum folementer exercent, vel in Vesperis, vel in solemnibus Missa, ut supra notatum est, sed reperiantur culpa mortali gravati, peccent mortaliter? Negativè respondet Cabrera, quem citat, & approbat Diana Coordinatus tom. 2. tract. 5. resol. 119. desumpta ex Veteri ejus opere p. 3. tract. 4. resol. 95. ex ea minus pia opinione, quæ nulli sapientiorum tum Theologorum, tum Canonistarum arridet, quod minores Ordines non sint Sacramenta, contra quam & DD. & auctoritates collegimus supra in Decif. VI. à num. 25. & seqq. Item ex eo quod admittendum Acolythatum esse Sacramentum, adhuc ejus ministerium, & officium non videtur perfectum in genere mysterii sacri, & reputari potest levis materia. Ratio evidenter insula; scriptum est enim, Mandamini, qui fertis Vasa Domini. Isa. 52. 11. & ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. Psal. 100. 6. Quapropter hujusmodi Acolythum ministrantem in peccato mortali mortaliter peccare responderunt ex Scholasticis Faber de Sacrament. Ord. in 4. Sent. dist. 24. q. 1. disp. 1. cap. 3. n. 80. qui citat Angelum, & Sylvestrum; & ex Canonistis Navarrus in Manuali cap. 27. n. 163. & fusiùs de Honoris Canonici cap. 7. n. 41. quorum doctrinam nemo timorata conscientia despiciet; est enim magna Dei injuria, ut minister ingrediatur Sanctuarium, & se approximet Altari, etsi immediate in eo non ministrat, cum sit inimicus Deo, animam habens mortali culpa sedatam: Utique cuiusque Clerico intervenienti in Ecclesia ex officio debet esse cordi monitio illa: Lavabo inter innocentes manus meas, & circumdabo Altare tuum Domine. Psal. 25. 6.

Secundum Corollarium est, quod tum Acolythus, tum alii tres minores Ordines conferri possunt in Missa, quàm extra Missam, dummodo tamen conferantur de mand. ut expressum habetur in Pontificali Romano sub Rubr. de Collat. Ord. Minor. & notat Biffus in cit. Verb. Acolythi n. 119. §. 3. ubi advertit, quod si quatuor minores Ordines conferantur in Missa habente septem lectiones, seu Epistolam, Lecturatus post secundam, Exorcistatus post tertiam, & Acolythatus post quartam. Quod si Missa unicam tantum habeat Epistolam, omnes

prædicti minores Ordines, & eorum singuli dandi sunt post recitationem Kyrie eleison.

DECISIO XXI.

ARGUMENTUM.

Nominis Subdiaconi significatione exposita, tria de Ordine Subdiaconatus probantur. I. Ejus existentia in primitiva Ecclesia. II. Ejus institutio facta à Christo Domino, ob quam est Sacramentum. III. Ejusdem Ordinis Subdiaconatus denominatio, & reputatio inter Majores, & Sacros ob tres præcipuas causas. Varia objecta proponuntur, ac evacuantur circa prædictam denominationem; & quid de Subdiaconatu Græci sentiant, demonstratur.

SUMMARIUM.

- 1 Ordines alii majores, & sacri; alii minores, & non sacri.
- 2 Ratio hujus divisionis.
- 3 Subdiaconi Vox quid denotet, & unde sumpta?
- 4 Nabineei in lege Mosaica figurabant Subdiaconos.
- 5 Subdiaconi instituti à Christo Domino.
- 6 Apostolorum Canones an sint indubie Auctoritates?
- 7 S. Clemens Papa nominat Subdiaconos.
- 8 Item S. Ignatius Martyr.
- 9 Et S. Fabianus Papa, & Martyr.
- 10 Item S. Cornelius, & S. Cæsar Romani Pontifices.
- 11 Et S. Sylvester Papa.
- 12 Ac Concilium Carthaginense IV.
- 13 Necnon Leges Imperatorum.
- 14 S. Augustinus, S. Gregorius Magnus, & alii Pontifices.
- 15 Cabassutii conclusio de septem Ordinibus.
- 16 Mytheria Fidei fundantur in Scriptura Sacra, & in Traditione Apostolica.
- 17 Subdiaconatus Ordinem esse Sacramentum, probatur ex Concilio Florentino, & Tridentino, & num. 18.
- 18 Determinatio una respiciens plura, ea æquiterminat.
- 19 Subdiaconatum non esse institutum à Christo, propositio est de hæresis suspensa.
- 20 Conciliorum generalium Auctoritas eadem cum Evangelio.
- 21 Sapientium CHRISTI offendit, qui negat, omnes Ordines non esse ab eo institutos.
- 22 Ordinum multitudo in Ecclesia ob tria. Et quæ?
- 23 Eucharistiæ in obsequium septem Ordines à Christo instituit.
- 24 Christus quæ sit locutus Apostolis per dies 40. post Resurrectionem?
- 25 Ordo dicitur Sacros dupliciter.
- 26 Continentia lex semper fuit annexa Subdiaconatu.
- 27 Cap. A multis. De Ætate, & Qual. declaratum.
- 28 Subdiaconatus quando inter majores Ordines collocatus?
- 29 Chorepiscopi an ordinarent Subdiaconos?
- 30 Sacrarum duo apud antiquos. Et quæ?
- 31 Vasa sacra an Subdiaconi tangere possunt?
- 32 Græcorum ceremonie in deferendo pane, & vino ad Altare in Missa.
- 33 Græci vocant Subdiaconatum Ordinem minorum.

Principalis est divisio Ordinum apud Canonistas, & Theologos, quod alii sunt Minores, & non sacri; alii verò Majores, & sacri, cap. Nemo, 32. dist.

dist. cap. Miramur, de Servis non Ordin. cap. 1. de Filiis Presb. in 6. in quibus textibus expressa mentio fit prædictæ duplicis denominationis, quam repetit etiam Concilium Tridentinum sess. 23. de Ref. cap. 5. 6. & 8. Hæc autem divisio, & diversa denominatio non procedit ex eo, quod asserere voluerunt nonnulli Theologi, (moti auctoritate Gratiani in princip. dist. 21.) minores Ordines non esse à Christo Domino institutos, sed ab Ecclesia; siquidem hæc assertio fuit rejecta, & profligata supra Decif. VI. in opinione quarta; sed quia majores Ordines, qui sunt Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus, specialiori ratione reddunt homines sacros, cum eos admittant ad pertractanda majora ministeria, & ad ea, quæ sacratiora sunt, pertingenda, ut bene notat González in Commentar. cap. A multis, 9. De ætate, & qual. num. 3. omnes enim Ordines, attentata eorum institutione sacri dici possunt, & personam sacram, cui conferuntur, ut legitur in cap. 1. dist. 77. Igitur cum hucusque egerimus de Ordinibus minoribus, & non sacris, & principaliores quæstiones, adeo attinentes, fuerint explicatæ, transcendendum est ad exponendos Ordines majores, & sacros, inter quos primum locum in ascendendo obtinet Subdiaconatus; & ideò de eo videbimus tria.

- 1 Quando inceperit Ordo Subdiaconatus?
- 2 An Subdiaconus Ordo sit Sacramentum?
- 3 Quando ceperit vocari Ordo Sacer, & inter majores reputari?

Quò ad Primum, Subdiaconi Latine, Græcè vocantur Hypodiacoii; id est subjecti, & ministri Diaconorum, iidem enim subiacent, & oblationes à fidelibus datas Diaconis deferunt, ut eas Altaribus subperponant. Magrius in Verb. Subdiaconus, col. 2. & hæc vox desumpta est à vocabulo græco Hypobole, quod significat Subjectionem, ut notat Laurentius in Analethea Onomasii. Verb. Hypobole, & Magrius ubi supra; subdens, hunc Subdiaconatus Ordinem institutum esse in Ecclesia Catholica loco Nathinæorum Legis Mosaicæ, quorum officium erat deservire Levitis, & ad eisdem deferre Ligna, & Aquam pro usu Sacrificiorum; ut demonstrat in meis Decisionibus de Sacrificio Missæ Decif. XXIV. à num. 22. & ex Jospho lib. 5. Antiquit. cap. 1. §. 2. & ex Tornielo ad Annum M. 1545. ac ex Saliano ad Annum M. 2584. eorumdem Nathinæorum historiam narravi. Idem docet Biffus in Hierurgia Verb. Subdiaconus n. 194. ostendens Nathanaelem, de quo Jo. 1. fuisse Nathinæum. Ipsi autem Nathinæi non absque fundamento figurant Subdiaconatus Ordinem, qui tertium locum tenet in Altari; siquidem Nathinæi tertio Ordine ponuntur in Scriptura Sacra, ut legitur 1. Paralipom. 9. 2. ibi: Et Sacerdotes, & Levitæ, & Nabineei. Et repetitur 2. Esdr. 11. 3. Hujusmodi autem Subdiaconatus Ordo cepit à primis Ecclesiæ incunabulis, tamquam à Christo Domino institutus, ut ex sequentibus probationibus, & testimoniis, fit manifestum.

Primo, ex Canonibus Apostolorum, ex quorum iusta, & mandato censetur pro bono regimine Clericorum conscripti: in eis enim ita legitur in Can. 41. & 42. quos Gratianus retulit in cap. Episcopus, 35. dist. Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus alæe, atque ebrietas deserviens, aut desinat, aut certe damnentur. Subdiaconus, aut Lector, aut Cantor si mala faciens, aut desinat, aut communione privetur. Existebat igitur Subdiaconatus Ordo Apostolorum tempore; de quo, ut supra, mentio expressa habetur. Scio, Cabassutum in Notitia Ecclesiastica Secl. I. pag. 8. dubiam reddere auctoritatem, & fidem horum Apostolicorum Canonum, sed ipsemet subdit, primos quinquaginta haberi legitimos, etsi reliqui, ut plerumque, reputentur apocryphi, ideòque ibidem illos transcribit. Idem advertit Emin. Card. Belarminus de Scriptorib. Eccl. in tit. de S. Clemente Romano de Sacramento Ordinis.

manò Ann. 92. sed ibidem Verf. At contra, ita legitur: Sed hæc conciliari possunt, si dicamus, Canones legitimos esse solum quinquaginta priores: reliquos non esse legitimos, quomvis à Græcis recipiantur. Idem exprimitur in cap. Clementis librum. 16. dist. referaturque Turrianus lib. 1. pro Epist. Decretal. cap. 15. Hincmarum scripsisse, Canones Apostolorum, ab Ecclesia nobis traditos, esse solum quinquaginta; de quibus etiam meminit Tertullianus in lib. advers. Praxeam. S. Athanasius in Synopsi, & S. Jo. Damascenus de fide Orthodoxalib. 3. cap. 18. ideò debet reputari legitimus, & agiographus præcitus Canon. 42. nominans Ordinem Subdiaconatus.

Secundò, probatur existentia Ordinis Subdiaconatus ab initio Ecclesiæ ex libris Constitutionum Apostolicarum scriptis à S. Clemente Papa, qui fuit Divi Petri discipulus; ipse enim in lib. 8. cap. 11. recenset eundem Subdiaconatus Ordinem sequentibus verbis: Diaconi stent ad Januas, quibus viri in Templum ingrediuntur: & Hypodiacoii ad Januas, quibus mulieres, ne quis egrediatur, neve operiatur Januas tempore oblationis, quamvis sit aliquis fidelis. Unus autem Hypodiacoii ministrat aquam Sacerdotibus ad lavandum manus &c. S. Clementem fuisse discipulum Principis Apostolorum, & ab eodem quæcumque gubernium Ecclesiasticæ Hierarchiæ concernebant, nemo est, qui audeat negare; fuit enim ab ipso ordinatus Sacerdos Anno Domini LVII. ut ad eundem Annum Emin. Card. Baronius affirmat; & quantæ auctoritatis sint, & semper fuerint prædictæ Apostolicæ Constitutiones per S. Clementem conscriptæ, pluribus argumentis, & testimoniis probat Franciscus Turrianus in Proemio ad illas; itaut nefas sit dubitare de veritate supradictorum verborum, in quibus Subdiaconi nominantur; quorum officium inter cætera tunc erat, custodire Januas Templi, nempe Sacrarum, seu Sanctuarium, ut infra ostendemus Decif. XXIV.

Tertio, Eadem existentia probatur ex testimonio Sancti Ignatii Martyris Episcopi Antiocheni, qui sedere cepit in ea Cathedra post S. Petrum, & post S. Evodium Anno Domini LXXI. ipse enim in Epistola ad Antiochenos, (quæ in Bibliotheca Patrum est duodecima) ita concludit: Saluto Sanctorum Presbyterorum Collegium: Saluto Sacros Diaconos: Saluto Hypodiacoos, Lectores, Cantores, Janitores, Laborantes, Exorcistas &c. Utique non saluasset Hypodiacoos, nisi hi eo tempore fuissent in ea Ecclesia ordinati; & quoniam prædicta Ecclesia fundata fuerat à Divo Petro Apostolorum Principe, & ipse illam rexerat septem continuis annos, ut dicitur Emin. Card. Baronius ad Annum 39. numer. 8. manifestum est ab eodem Apostolo omnes gradus Ordinum fuisse in usu positos, sicut à Christo Domino dicebat, & sibi fuerat injunctum; & in eadem Ecclesia Antiochena alios Clericos promovisse ad minores Ordines, alios ad majores; sicque inter cæteros ordinasse etiam Subdiaconos; quorum ordinationum exemplum sequitur S. Evodius, & S. Ignatius discipuli ipsius Divi Petri, & in eadem Cathedra Antiocheni Successores, continuarunt promotionem Clericorum ad omnes gradus Ordinum; ac proinde ad Ordinem Subdiaconatus.

Quartò, Ex Epistola prima Sancti Fabiani Papæ, & Martyris, qui Apostolicam Sedem ascendit Anno 238. in ea enim ita scribit: Septem ergo Diaconos in Urbe Roma per septem regiones Civitatis, sicut à Patribus accepimus, habemus: qui per singulas hebdomadas, & Dominicos dies, atque sabbatum solemnia, cum Subdiaconibus, & Acolythi, ac sequacium Ordinum ministris, injuncta sibi observant ministeria, & parati omni hora sunt ad Divinum Officium, & quicquid eis injungitur, peragendum. Existebant ergo Subdiaconi una cum aliis ordinatis tum in majoribus, tum in minoribus, in illo tempore; & ut ait

S. Fabianus, sicut à Patribus accepimus, idest non ex nostra inventione, seu institutione; sed juxta observantiam, & praxim prædecessorum Romanorum Pontificum, ac ipsius Petri discipulorum.

Quintò, Ex alia Epistola S. Cornelii Papæ, qui successit in Apostolica Sede eadem Divo Fabiano Anno 254. scribens enim Pontifex iste ad Fabium Antiochenum in ea ita loquitur: In hac Ecclesia Catholica non ignorabat (Novatianus Antipapa, & hæreticus) Presbyteros esse quadraginta sex, Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolybos quadraginta duos, Exorcistas, & Lectores, unâ cum Osiariis quinquaginta duos. Concordat S. Cajo factus Papa Anno 283. qui in Epist. ad Felicem, nominat omnes septem gradus Ordinum, & eadem habetur in cap. 1. dist. 77. De eodem S. Cajo narrat Bollandus tom. 2. die 2. Januar. quod ordinavit Marcum, & Marcellianum Diaconum, Tranquillum eorum patrem Presbyterum, & alios plures Subdiaconos. Itaque existebant Subdiaconi simul cum aliis majoribus, & minoribus Ordinum gradibus tempore horum Pontificum.

Sextò, Ex Concilio Romano habito per S. Sylvestrum Papam Primum, tempore Constantini Imperatoris, Anno scilicet Domini 325. in quo per plures Canones multa habentur præstantia ad omnes gradus Ordinum, & in specie ad Subdiaconos.

Septimò, Ex Concilio Carthageniensi IV. relato in cap. Subdiaconus, 23. dist. in quo Can. 5. ita fuit statutum: Subdiaconus cum ordinatur, quam manus impositionem non accipit, Patenam de manu Episcopi accipiat vacuam, & Calicem vacuam: de manu vero Archidiaconi accipiat urceolum cum aqua, manile, & manutergium. Fuit autem celebratum prædictum Concilium, ut sæpe jam dictum fuit, Anno 398.

Octavò, Ex Legibus Civilibus Imperatorum Valentis, Valentiniani, & Gratiani, qui eodem sæculo, & parùm ante tempus Concilii Carthageniensis IV. prædicti principabantur; siquidem in l. Presbytero 6. C. de Episc. & Cleric. ab iisdem promulgata pro immunitate personalium onerum, omnibus Clericorum gradibus tributa, nominantur tam majores, quam minores Ordines, & disertè dicitur eandem immunitatem competere Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, Exorcistis, Lectoribus, Osiariis, & Acolybis. Ergo Subdiaconi tunc existebant.

Nonò, Ex scriptis SS. Augustini, & Gregorii Magni, qui frequenter loquuntur de Subdiaconis; & referuntur in cap. Nullum, dist. 28. cap. Subdiaconus, 32. dist. & cap. Subdiaconus, 24. qu. 1. prout etiam ante hæc tempora ex Epistolis S. Leonis, Innocentii

II. & Urbani II. Summorum Pontificum in cap. Decernimus, cap. Eos, qui, & cap. Omnium, 32. dist. adeò ut per integra quinquæ sæcula habeantur probationes concludentes omnium septem graduum Ordinum; & de iisdem subsequenter sæculis creverint SS. Patrum testimonia; inter quæ illud S. Ildori Episcopi Hispanensis, qui migravit in cælum Anno 636. & inter alia sua opera, quæ scripta reliquit, in Epistola ad Ludifredum De Episcopi, & aliorum Clericorum in Ecclesia officio egit de ministerio omnium graduum Ordinum, inter quos de Subdiaconatu; ut videre est in cap. Perlethi, 25. dist. quod est desumptum ex prædicta Epistola.

Decimò, His attentis optima est conclusio Joannis Cabasuti in Notitia Ecclesiastica Secul. 2. Dist. 9. num. 1. his verbis expressa: Septenarium Ordinum Ecclesiasticorum numerum penes Latinos Ecclesias jam inde à primis sæculis invaluisse planè compertum est; Presbyterorum scilicet, sub quibus Episcopi comprehenduntur, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolyborum, Exorcistarum, Lectorum, & Osiariorum; hoc enim cunctos recenset Clemens Papa discipulus Petri Episc. 2. ad Jacobum fratrem Domini, & Cornelius Pontifex in Epist. ad Fabium Antiochenum,

apud Eusebium lib. 6. Hist. Eccles. cap. 42. Item Caus. Pontifex in Epist. ad Felicem; cuius etiam meminit Damasus Papa. Concilium etiam sub Sylvestri Can. 3. Item Laodicenorum Can. 24. & Carthaginense IV. Can. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. cui subscribit Augustinus Hispanensis Episcopus, atque (ut modiorum temporum testificationes fleam) novissimè Concilium Tridentinum sess. 23. de Sacram. Ord. cap. 2.

Sed objicit aliquis: De Subdiaconatu nulla habetur mentio in Scriptura Sacra. Ergo Subdiaconatus non fuit ab initio Ecclesiæ. Respondetur, falsam esse consequentiam: Ratio est, quia mysteria fidei non fundantur solummodo in Scriptura Sacra; sed etiam in Apostolica traditione, & Ecclesiæ Catholicæ declaratione. cap. Catholica, 11. dist. Idcirco etiam in Scriptura Sacra non habetur expressa mentio Subdiaconatus; aliorum vè minorum Ordinum, de iis tamen mentionem fecerunt Apostolorum discipuli, ut S. Ignatius Martyr, S. Clemens Papa, & alii, quibus ab Apostolis traditum fuit, institutos fuisse à Christo Domino omnes septem Ordines; eoque omnes fuisse collatos ab Apostolis ipsis, & esse pro tempore in Ecclesia conferendos pro complemento, & ornamento Ecclesiasticæ Hierarchiæ; cujus traditionis vigore omnes Episcopi in primitiva Ecclesia eosdem septem Ordines suis Clericis contulerunt; & in ipsorum collatione in tota Ecclesia semper fuit continuatum. Ita Emin. Cardin. de Lauræa de Sacram. Ord. dist. 6. num. 11. & 12. Et concordat Tirinus in Indicis Contravers. Fidei contrav. 2. num. 18. ubi de auctoritate Verbi non scripti, Traditionum scilicet Apostolicarum nervosè agit; & in Comment. ad 1. Cor. 16. 2. ex Traditione Apostolica ostendit, fideles cœpiisse in primitiva Ecclesia servare diem Dominicam festivam loco Sabbati; & subdit ex prædicto exemplo: Unde optime consequitur, non omnia scripta esse, quæ servari jusserunt Apostoli; sed quedam viva voce tradita; quæ jam Traditionis Apostolicæ vocantur, & equaliter sunt auctoritatis cum scriptis legibus Apostolorum, ut fuit demonstrat Bellarminus de Verbo Dei non scripto. Legatur de hac re S. Dionysius Areopagita de Eccles. Hierarch. cap. 1. ubi reddit rationem, cur non fuerint scripta omnia concessita Ordines sacros ab Apostolorum discipulis; sed contenti fuerint, ea per Traditionem scire, & docere; & illum refert Catumlyritus Italogræcus in Tractatu De Vera Utriusq. Eccles. Sacram. concord. pag. 15. num. 2. Idem nos etiam probavimus supra Decif. 11. à num. 7. & seqq.

Quò ad Secundum, Affirmandum venit, Subdiaconatus Ordinem esse Sacramentum, juxta ea, quæ latè adduximus in Decif. VI. quibus inhærendo, probatur hæc assertio etiam sequentibus argumentis. Primò. Omnia Sacramenta sunt à Christo Domino instituta, ut definitum est à Concilio Florentino in Decreto Eugenii, & à Tridentino sess. 7. de Sacramentis cap. 1. ubi anathema infligitur, Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non fuisse à JESU CHRISTO Domino nostro instituta. Sed idem Concilium Florentinum in eodem Decreto, loquens de Sacramento Ordinis, ait, illam ordinationem esse Sacramentum, quæ fit per traditionem materiæ cum debita forma: & post nominationem materiæ, & formæ Presbyteratus, & Diaconatus, ostendit materiam, & formam Subdiaconatus, dicens eam dari per Calicis vacuam cum patena superposita traditionem. Igitur, si omne Sacramentum est à Christo institutum, & illud est Ordinis Sacramentum, quod fit per traditionem materiæ cum forma; & ipse Subdiaconatus confertur in traditione Calicis vacui cum patena superposita ex definitione ejusdem Florentini Concilii; sequitur per necessè, quòd Subdiaconatus fit Sacramentum Ordinis à Christo Domino institutum. Secundò. Concilium Tridentinum sess. 23. de Sacram. Ord. can. 6. ita statuit: Si quis dixerit, in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam, Divi-

no Or-

na Ordinatione institutum, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris: Anathema sit: Sed nomine Ministrorum Concilium intellexit Diaconos, ac Subdiaconos, cum reliquis gradibus quatuor minorum Ordinum, quæ expresse nominavit ead. sess. 23. cap. 2. Ergo Subdiaconatus, unâ cum aliis gradibus, est Divina Ordinatione institutus. Ergo est Sacramentum. Tertiò. Determinatio una respiciens plura determinabilia, debet ea pariformiter determinare. Nam hoc iure, & l. Lucius, ff. de Vulg. & Pupillar. Substit. Barbola Axiom. 69. num. 6. & ibi DD. Sed Concilium Florentinum docens illas Ordinationes esse Sacramentum, quæ fiunt cum debita materia, & forma, exemplificat uno, & eodem contextu de Presbyteratu, Diaconatu, & Subdiaconatu. Ergo vel nullus horum trium Ordinum est Sacramentum (quod est absurdum intollerabile dictum) vel eodem modo Subdiaconatus est Sacramentum, quo & Diaconatus, & Presbyteratus. Ita Emin. Cardin. de Lauræa d. dist. 6. de Sacram. Ord. num. 7. & 8. & anteillum Gonetius tom. 5. cod. tract. 7. dist. 1. §. 1. & 2. Brognolus in Specul. Cleric. tract. 16. cap. 2. resol. 5. Cotonius lib. 3. Contrav. 1. num. 18. & 19. & alii DD. quos allegavimus supra in cit. Decif. 6.

Ex his deducere licet, cavendum esse à doctrina tum Galparsi invenit, tum Joannis Morini, & amborum Oratoris Gallicani Presbyterorum; quorum primus in suis Comment. Histor. Dogmat. tom. 2. de Sacram. Ord. dist. 9. §. 6. cap. 3. asserit, Christum non esse auctorem Subdiaconatus, qui originem suam debet Episcoporum Prepositis, à quibus institutus est labore prioræ sæculi. Secundus autem de Sacris Ordinibus, part. 3. Exercit. 12. cap. 1. num. 1. dicit, quòd Subdiaconatus ab Ecclesia in auxilium Diaconorum, ut & minores Ordines, est institutus: Siquidem hæc ita liberæ assertiones, est olim à nonnullis antiquorum Theologorum prolata fuerint, nunc sunt evidenter oppositæ determinationi, ac doctrinæ Conciliorum Florentini, ac Tridentini, & per consequens, (ut observat Emin. Card. de Lauræa d. dist. 6. num. 8.) ingerunt hæresis suspicionem; quæ licet in Sacris litteris non legamus expressè, Subdiaconatus Ordinem esse Sacramentum à Christo Domino institutum, hoc est sufficienter declaratum in iisdem Conciliis Florentino, ac Tridentino; quæ sunt Concilia Generalia per Papam approbata; est autem, apud Catholicos Axioma inconcussam, quòd auctoritas Conciliorum generalium eadem est sicut auctoritas Evangelii, prout habetur in cap. Sicut Sancti Evangelii 15. dist. & idèo fuit veneranda, ac eorum dispositiones abiquæ alteratione amplectendæ, cap. Majores 24. q. 1. cap. 1. & cap. Violatores, 25. q. 1. l. Nemo. C. de Summ. Trinit. & fid. Cathol. Barbola in cap. Canonibus ead. dist. 15. ubi n. 13. DD. cumulat.

Sed præter Conciliorum auctoritatem, evidenter demonstrantur Subdiaconatus Ordinem, prout alios sex, à Christo Domino esse institutum, duæ habent urgentissimæ rationes id ipsum fidentes, quæ ab Angelico Doctore præsentissimè examinantur. Prima ratio est, quæ assentit, solum Sacerdotii, & Diaconatus Ordinem institutum esse à Christo Domino, factum ejus incrementum, & Divinam Sapientiam valde mancam, & deficientem, dom in Ecclesia sua, quam effusione totius pretiosissimi Sanguinis sibi desponsaverat, tam angustum ministerium numerum, pro Sacris Mysteriis exercendis, reliquerit, qui in Legge Moysayca, quæ erat umbra, ac figura Ecclesiæ, Salomonem docerit, amplissimum ministerium numerum in Templi, ac sui ipsius servitio deputare, ut latè differit Alcuinus in lib. de Divin. Offic. ostendens omnes gradus Sacramenti Ordinis fuisse tanquam in figura exercitos à Levitis in Legge Hebraica. Hinc S. Thomas in 3. p. q. 37. art. 1. circa hanc rationem ita scribit: Ordinum

multitudo est inducenda in Ecclesia propter tria. Primò quidem propter Dei Sapientiam commendandam, quæ in distinctione rerum ordinata maxime relucet, tam in naturalibus, quam in spiritualibus: quòd significatur in hoc, quòd Regina Saba videns Ordinem ministrantium Salomoni, non habebat ultra spiritum, deficientem in admiratione Sapientie illius. Secundò ad subveniendum humane infirmitati, quia per unum non poterant omnia, quæ ad divina Mysteria pertinebant, expleri sine magno gravamine; & idèò distinguuntur Ordines diversi ad diversa officia. Tertiò ut via proficiendi hominibus amplior detur, dum plures in diversis Officiis distribuuntur, ut omnes sint Dei cooperatores, quo nihil est divinius, ut Dionysius dicit. Idcirco est quedam detractio Divinæ Sapientiæ incarnatæ, asserere duorum tantum Ordinum existentiam ab ea provenire, dum ob ejus laudem, & ob temporalem, ac spiritualet hominum profectum, plures Ordinum, ac Ministrorum gradus oportebat deputare.

Altera ratio est, quæ desumitur ab excellentia Sacramenti Eucharistiæ, in cujus obsequium omnes septem gradus Ordinum fuerunt à Christo Domino instituti, tanquam necessarii ad eam dignè perficiendam, ac pertractandam. Nam, ut subis loquitur idem Angelicus Doctor d. part. 3. q. 37. art. 2. tot Ordines Christus Dominus instituitere debebat in Ecclesia, quot sunt specialia ministeria, exercenda circa illud, quòd omnium est Augustissimum in ea, nimirum Eucharistiæ Sacramentum. Porrò ad hoc conficiendum, & consecrandum opus erat Presbyteratus Ordine. Ad ejus materiam proximè Sacerdoti tradendam, & post consecrationem populo dandam, necessarius fuit Ordo Diaconatus; & in Vasis non Sacris Ordo Acolythatus. Et quoniam plures fidelium solent à dæmone impedi, ne Eucharistiam suscipiant, oportebat esse Ordinem Exorcistatus, qui potestatem daret ordinato expellendi dæmones. Ad eosdem fideles conveniebat etiam instruire, ac docere, ut dignè accederent ad Eucharistiam recipiendam; & ad hanc instructionem præstandam institutus est Ordo Lectoratus; tandem necesse erat advertere, ne infideles, aut indigni accederent ad Mensam Sacram, & munus hoc datum fuit Ordini Osiariatus. Has omnes functiones circa pignus æternæ gloriæ, Sacratissimum scilicet Corpus, & Sanguinem suum, quòd Christus jam dederat Ecclesiæ, aut ignorasse, aut non cogitasse esse necessarias, & pro illis exercendis non esse deputandos Ministros, gratia, & caractere ex divina ordinatione institutos, impium esset asserere: nam Christus Dominus post resurrectionem suam, ut habetur in Act. Apost. cap. 1. Vers. 3. Præbuit seipsum vivum, (Apostolis, ac discipulis) per dies quadraginta apprensus eis, & loquens de Regno Dei; idest de Ecclesia sua, ut bene advertit ibidem Tirinus, ita scribens: Tunc enim docuit illos Christus quomodo Ecclesiam formarent, regerent, perficerent. Docuit Ordines omnes, gradus, & status varios tam Ecclesiasticos, quam Laicos. Docuit materias, formas, ritusque singulorum Sacramentorum, & Ordinum, aliisque Traditiones, quas ab Apostolis accepit Ecclesia, tanquam certissimum, nobilissimumque thesaurum, omni studio bucusque conservavit. Verba sanè aurea, memoria, & cordi pii Lectoris indelibiliter imprimenda. Confirmata, & ejusdem sensus ponit Cornelius à Lapide eod. cap. 1. Vers. 3.

Quò ad Tertium, hoc quæsitum duo continet. 1. Quando Ordo Subdiaconatus coepit vocari Ordo Sacer? 2. Quando coepit reputari inter ordines majores; idèò duplici responsione resolvendum est. Sic prima responsio. Ex doctrina S. Thomæ in 3. p. qu. 37. artic. 3. Ordo dicitur Sacer dupliciter. 26 Uno modo secundum se, & sic quilibet Ordo est Sacer,

Sacer,

Sacer, ea ratione, quia quilibet Ordo est Sacramentum, ut supra probatum fuit Decif. VI. & per consequens Sacer est Ordo Subdiaconatus, tamquam Sacramentum habens suam institutionem à Christo, ut mox demonstravimus numer. 17. & seqq. Alio modo Ordo vocatur Sacer ratione materiae consecratae, circa quam habet aliquod ministerium, vel actum; & sic Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus dicuntur Ordines Sacri; primi duo, quia pertractant Sacratissimum Corpus, & Sanguinem Domini; Presbyter in consecrando, & Sacrificando; Diaconus in deferendo, & populis ministrando; tertius verò, nempe Subdiaconus, quia agit, & contrectat vasa Sacra, in quibus Corpus, & Sanguis Domini reponitur. Igitur Ordo Subdiaconatus semper, & omni tempore fuit Ordo Sacer; & talis appellatus fuit, videlicet, quia est institutus à Christo Domino, & habet quiddam Sacramenti, & quia ejus officium est pertractare res Sacras, id est consecrata vasa pro Sacrificio Missae. Tertia causa addenda est, ob quam Subdiaconatus Ordo inter Sacros fuit semper numeratus; nempe quia ab initio Ecclesiae eidem injuncta fuit lex continentiae, & inhabilitas ad matrimonium contrahendum, de qua quidem lex constat in can. 25. alius 27. Apostolorum in Concilio Eliberitano I. can. 33. celebrato Anno 305. in cap. Omnium. 32. dist. quod est S. Leonis Papa, qui fuit electus Pontifex Anno 440. in cap. Multorum, & cap. Subdiaconis, ead. dist. 22. & sunt S. Gregorii Magni de Anno 590. & ex innumeris Conciliorum, ac Pontificum Decretis successivis temporibus emanatis circa continentiam Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, ac Subdiaconorum; de quibus Emin. Card. de Lauræa in sua Epitome Canonum, Verbo Clerici in Sacris, an possint ducere uxores. Et in Verbo Ordinatorum in Sacris obligationes circa conjuges. Igitur has ob omnes causas semper etiam in primis Ecclesiae Saeculis, Subdiaconatus Ordo vocatus fuit Ordo Sacer, & inter Sacros reperitur annumeratus, ut videre est in cap. De iii. 28. dist. in cap. Eos, qui, in cap. Eru. bescent, & in cap. Nemo dist. 32. & aliis multis.

Cæterum huic antiquæ denominationi, quam adscribimus Subdiaconatui de Ordine Sacro, obstare videntur verba Innocentii Tertii in cap. A multis, De etate, & qualitate ubi loquens de eligendis in Episcopos refert, Urbanum Papam Secundum dixisse, Sacros Ordines esse Diaconatum, & Presbyteratum, quos solos primitiva Ecclesia legitur habuisse. Ergo olim Subdiaconatus non computabatur inter Sacros Ordines. Respondetur, falsam esse consequentiam, attentis juribus supradictis, in quibus S. Leo Papa, S. Gregorius Magnus, & ipsemet Urbanus Secundus expressè vocant Subdiaconatum Ordinem Sacrum. Ad illa autem verba, quæ refert Innocentius Tertius in cit. cap. A multis, dicendum est, ea loqui de qualitate Ordinis Sacri requisita in illis, qui olim promovendi erant ad Episcopatum; quæ quidem qualitas restricta erat ad solos Ordines Presbyteratus, & Diaconatus; qui enim non erant vel Presbyteri, vel saltem Diaconi, eligi non poterant ad Episcopalem dignitatem; ab ipso autem Urbano II. concessum fuit, ut etiam Subdiaconi possent eligi ad Episcopatum, sed de licentia Metropolitanæ, vel Papæ cap. ult. 60. dist. Deinde ab Innocentio Tertio extensa fuit dicta concessio absque alia licentia. Igitur Subdiaconatus non erat Sacer habita relatione ad habitum pro eligendo in Episcopum, sed erat Sacer respectu sui ipsius tamquam Sacramenti, & respectu contrectationis Sacrorum vasorum, & respectu continentie sibi incumbentis. Hoc testatur expressè idem Innocentius Tertius in cap. Miramur, de Servis non Ordin. ubi citat constitutionem S. Gregorii Papæ, scilicet ejus decreta, quod nemo promoveretur ad Sacrum Subdia-

conatus ordinem, nisi promittat servare castitatem; quæ leguntur in cap. Nullum 28. dist. & in cap. Ante triennium, dist. 31. Et hæc interpretatio prædicti textus in cap. A multis, De Etate, & Qualitate ponitur ab Eminent. Card. de Lauræa in cit. dist. 6. de Sacram. Ord. num. 14. & num. 43. non absque confusione nonnullorum Canonistarum, quos non pudet asserere, Ordinem Subdiaconatus inter Sacros collocatum fuisse tempore Urbani II. qui fuit factus Papa Anno 1088. & nihilominus reperimus tempore S. Gregorii Magni, & etiam ante hunc Sanctum Pontificem, eundem Subdiaconatus Ordinem Sacrum fuisse nominatum.

Ex his resultat altera responsio ad secundam partem Quæstionis, videlicet, majore ipsemet Subdiaconatus Ordo cæperit inter majores Ordines reputari? Nam post concessam ab Urbano II. & ab Innocentio III. huic Ordini passivam electionem ad Episcopatum dignitatem, cepit haberi unus ex Ordinibus majoribus; & subinde hæc duo nomina Sacer, & Major synonyma facta sunt; adeo ut ab illo tempore idem sit dicere Ordinem Sacrum, ac Ordinem majorem; & appellatione majorum Ordinum veniant omnes tres Ordines Sacri, Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus; ad differentiam aliorum quatuor inferiorum Ordinum; qui proprio nomine dicuntur Minores, ut eos sæpe appellat Concilium Tridentinum Sess. 23. de Sacram. Ord. cap. 2. & can. 2. ac in eadem Sess. 23. de refor. cap. 5. & cap. 6. & notat Gobatus de Ord. traç. 8. num. 12.

Ultimò; adhuc aliquis impugnabit hucque dicta, obijciendo, quòd si Subdiaconatus Ordo antiquitus fuisse ex majoribus, & Sacris, non potuisset conferri à Chorepiscopis, qui erant simplices Episcoporum Vicarii, non autem Episcopi, cap. 30. Chorepiscopi, 68. dist. Sed Chorepiscopi ordinabant Subdiaconos, ut ex Concilio Antiocheno can. 10. ibi: Ordinant Leitores, Subdiaconos, & Exorcistas. Ergo Subdiaconatus Ordo non erat Sacer. Ulterius si Subdiaconi fuissent constituti in Ordine Sacro, potuissent ingredi Secretarium, quod Græci vocant Diaconon, & tangere vasa Sacra. Sed id erat eis prohibitum, cap. Non oportet 26. 23. dist. Ergo Subdiaconatus non erat Ordo Sacer. Respondetur ad primum, quòd duo erant genera Chorepiscoporum, ut plene docuimus supra Decif. XIV. alii erant Episcopi, alii non. Illi ordinabant Subdiaconos, prout etiam Diaconos, & Presbyteros, sed de licentia Ordinariorum. Illi autem minime ordinabant Subdiaconos, sed tantum quatuor minores conferebant, prout nunc faciunt Abbates. Eminent. Card. de Lauræa in Epitome Canonum, Verbo Chorepiscopi Vers. 6. & de Sacram. Ord. dist. 6. num. 16. & 17. Ad secundum respondetur, Sacra duo fuisse apud antiquos; & Unum, in quo supellex Ecclesiastica servabatur; & aliud, in quo reconcita servabatur Sanctissima Eucharistia. In primum intrabant Subdiaconi, non autem in secundum. Item Vasa sacra, vel continebant Corpus, & Sanguinem Domini; & hæc nontangebantur, nisi à Presbyteris, vel Diaconibus; vel vacua erant, consummato jam Sacramento, & hæc abique difficultate tangere, & deferre poterant Subdiaconi, etsi sacra forent, cap. penult. ead. dist. 23. Cabalutius ad Coneil. Laodicen. sub Damaso Saeculo IV. Can. 21. num. 12. pag. 154. Gonzalez in Comment. ad dist. cap. A multis, de Etate, & Qualitate num. 6. tom. 1. Idem Eminentiss. Cardin. de Lauræa dist. dist. 6. num. 18. citans cap. 1. dist. 24. id expressè innuens. Novissime Jo. Morinus in elaborato fuo opere de Sacris Ordinibus. par. 3. Exerc. 10. cap. 2. num. 7. qui hanc eandem distinctionem docentes Balsamonem, & Zonaram allegat; addens 33. ex sententia ejusdem Zonaræ, censeri prohibitos Subdiaconos tangere, ac deferre Vasa sacra apud Græcos, dum tempore sacrificii ea deferuntur cum patena, &

ne, & vino consecrando ad Altare. Siquidem (ait) solent Græci magna cum pompa deferre sacra Symbola à sacra propositionis Mensa ad divinum Altare, ut sacrificentur. Diaconus enim, præcedentibus Lampadibus, & subsequentibus Clericis, super humeros sanctum Panem deferret, Sacerdos verò Calicem manibus, & hoc apparatu, gyro per Ecclesiam facto, omnibusque interim ante sancta Symbola procumbentibus, ad Altare accedunt Sacerdos, & Diaconus, eaque super Altare reponunt, & idcirco in hac delatione nullam Subdiaconi sacrorum Vasorum contrectationem habent.

Tandem ex eodem Morino notare licet, adhuc 34. apud Græcos Subdiaconatus Ordinem reputari inter minores etsi iidem castitas imperata sit, & contrectandi Vasa sacra data licentia: hæc de causa ordinatur extra Sanctuarium, ad differentiam Sacramum Ordinationum, quas intra Sanctuarium faciunt, videlicet cum ordinant Episcopi, Presbyteros, & Diaconos. Ita Morinus d. p. 3. Exercit. 11. cap. 6. n. 1. nec non Exercit. 12. cap. 5. n. 9.

DECISIO XXII.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, Quænam sit Materia, & Forma Ordinationis Subdiaconorum? Recensentur quinque diversæ opiniones, & fundamenta, quibus unaquæque earum innititur. Firmantur duæ Resolutiones, una certa, alia disputabilis circa eandem Materiam, & Formam Subdiaconatus. Eruditiones plures circa Vestes Sacras, Manipulum, & Librum Epistolarem. Et an Calix cum Patena tangendus à Subdiacono in ordinatione, debeat esse consecratus?

SUMMARIUM.

- 1 Subdiaconatus circa materiam, & formam opinionum quinque.
- 2 Calicis vacui, ac patene traditio materia est Subdiaconatus.
- 3 Rituales antiqui XIV. de modo conferendi Ordinis.
- 4 Forma, qua traditur Calix, & patena Subdiaconis ordinandi.
- 5 Materia Ordinum quomodo cognoscatur.
- 6 Albertus Magnus factus Episcopus Ratisbonensis Anno 1265.
- 7 Durandus Episcopus Avinionensis Anno 1320.
- 8 Petrus Paludanus Patriarcha Hierosolymitanus Anno 1330.
- 9 S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus Anno 1439.
- 10 Urceloli cum aqua, ac manutergii traditio materia Subdiaconatus.
- 11 Latio manuum celebrantis, & corporalium necessaria sub patna peccati.
- 12 Purificationem in Missa solemnè celebrans recipit à Subdiacono.
- 13 Vestes Sacras, quas dat Episcopus Subdiacono an sint materia Ordinis?
- 14 Vestes Sacras cur adhibentur in Missa?
- 15 Sine illis celebrare mortale peccatum est.
- 16 Vestium Sacrarum usus introductus ab Apostolis.
- 17 Vestibus Sacris quando cæperint uti Subdiaconi.
- 18 Manipulus an sit materia Subdiaconatus?
- 19 Irregularis sit, qui non Subdiaconus caniat Epistolam cum manipulo.
- 20 Manipulus olim quid esset? Quando usus ejus in Missa?
- 21 Subrogatum sapit naturam ejus, in cuius loco est subrogatum.

- 22 Libri Epistolarem traditio an sit materia Subdiaconatus?
- 23 Forma ordinationum an imperativi verbis proferranda?
- 24 Liber Epistolarem non dabatur Subdiacono per Annos 1200.
- 25 Epistola olim non à subdiacono, sed à Leitore cantabatur.
- 26 Calicis vacui, ac patene traditio est vera Materia Subdiaconatus.
- 27 Materia Subdiaconatus dubia, ac disputabilis; alie res, quæ traduntur tangende Subdiacono.
- 28 Materiam Ordinum Christus non instituit in individuo.
- 29 Calix, & Patena in ordinatione Subdiaconi an debeat esse consecratus?
- 30 Vasa Laica non sunt apta materia Ordinis Subdiaconatus.

Robata igitur Subdiaconatus Ordinis institutione à Christo Domino facta, ex qua Sacramenti quiddam sortitur, ac ejus existentia ab initio Ecclesiae; sequitur, ut de ejus Materia ac forma differamus, & quoniam utraque diversa est in Ecclesia Latina ab illa Ecclesia Græcæ, prius exponemus, quænam sit in Ecclesia nostra? Et circa hanc quæstionem reperio opiniones quinque.

1. Quòd Materia Subdiaconatus sit traditio Calicis vacui, & Patenæ vacuæ.
  2. Quòd sit traditio Urcelorum, ac manutergii.
  3. Quòd sit impressio Amictus, & Tunicellæ.
  4. Quòd sit traditio Manipuli.
  5. Quòd sit traditio Libri Epistolarem.
- Prima, (quæ principalis est, & indubitata apud omnes) tenet, quòd Ordinis Subdiaconatus Materia sit traditio Calicis vacui, cum patena vacua; quam facit Episcopus ordinando. Forma verò sunt verba, quæ ab eodem Episcopo in actu traditionis ejusdem Calicis, & Patenæ profertur. Hujus opinionis tria sunt solidissima fundamenta. Primum est Concilium Carthagenense IV. can. 5. relatum in cap. Subdiaconus, 23. dist. in quo usque de Anno 398. fuit ita definitum: Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impositionem non accipit, patenam de manu Episcopi accipiat vacuam, & Calicem vacuum. Alterum est Concilium Florentinum sub Eugenio Papa IV. qui in Bulla Concordiæ Armenorum cum Sancta Romana Ecclesia, Incipien. Exultate &c. Anno Domini 1439. Decimo Kalend. Decembr. agens de Sacramento Ordinis in §. 15. ita loquitur: Sextum Sacramentum est Ordinis, cuius materia est illud, per cuius traditionem confertur Ordo; sicut Presbyteratus traditur per Calicem cum vino, & patena cum pane porrektionem. Diaconatus verò per Libri Evangeliorum dationem. Subdiaconatus verò per Calicis vacui cum patena vacua superposita traditionem. Et recitata forma Presbyteratus subdit: Et sic de aliorum Ordinum formis, prout in Pontificali Romano late continetur. Igitur materia Subdiaconatus est illa, quam utrumque Concilium recenset, Calicis scilicet vacui, ac Patenæ vacuæ superpositæ traditio. Tertium fundamentum sunt quatuordecim Rituales, seu Libri manuscripti de Ritu conferendi Ordines, tum Sacros, tum Minores, quos ex principalioribus archiepiscopis Ecclesiarum Cathedralium totius Europæ, ac Monasteriorum decerpit, non sine magno labore, ac integros in opere suo reposuit Jo. Morinus de Sacris Ordinibus. part. 2. a pag. 209. usque ad pag. 280. qui quidem Rituales Libri incipiunt ab Anno 500. & proseguuntur, sæculis subsequentibus, usque ad Annum 1200. & in iis omnibus in Ordinatione Subdiaconorum exprimitur materia